

פרשת לך-לך תשס"ט

רש"י

(ז) **רעב בארץ** - באותה ארץ לבדה, לנסותו אם יהרהר אחר דבריו של הקב"ה שאמר לו ללכת אל ארץ כנען, ועכשיו משיאו לצאת ממנה :
(יא) **הנה נא ידעתי** - מדרש אגדה עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שבשניהם, ועכשיו על ידי מעשה הכיר בה. דבר אחר מנהג העולם שעל ידי טורח הדרך אדם מתבזה, וזאת עמדה ביופיה. ופשוטו של מקרא הנה נא הגיע השעה שיש לדאוג על יפך, ידעתי זה ימים רבים כי יפת מראה את, ועכשיו אנו באים בין אנשים שחורים ומכוערים, אחיהם של כושים, ולא הורגלו באשה יפה. ודומה לו (בראשית יט ב) הנה נא אדוני סורו נא :
(יג) **למען ייטב לי בעבורך** - יתנו לי מתנות :

בראשית פרק יב

(ז) וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיֵּרָד אַבְרָם מִצְרָיִם לְגֹר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעַב בְּאֶרֶץ : (יא) וַיְהִי כִּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבוֹא מִצְרָיִם וַיֹּאמֶר אֶל שְׂרֵי אֲשֶׁתוֹ הִנֵּה נָא יַדְעֹתִי כִּי אִשָּׁה יִפְתַּ מְרָאָה אֶתְּ : (יב) וַהֲיָה כִּי יֵרְאוּ אֶתְךָ הַמִּצְרַיִם וְאָמְרוּ אֲשֶׁתוֹ זֹאת וְהִרְגוּ אֹתִי וְאֶתְךָ יִחִיו : (יג) אָמְרִי נָא אַחֲתִי אֶתְּ לְמַעַן יֵיטֵב לִי בְעַבְדְּךָ וְחִיֹּתָהּ נַפְשִׁי בְּגִלְתְּךָ :

המב"י

(ז) ויהי רעב בארץ - הנה אברהם ירד למצרים מפני הרעב לגור שם להחיות נפשו בימי הבצורת, והמצרים עשקו אותו חנם לקחת את אשתו, והקב"ה נקם נקמתם בנגעים גדולים, והוציאו משם במקנה בכסף ובוזהב, וגם צוה עליו פרעה אנשים לשלחם : ורמזו אליו כי בניו ירדו מצרים מפני הרעב לגור שם בארץ, והמצרים ירעו להם ויקחו מהם הנשים כאשר אמר (שמות א כב) וכל הבת תחיון, והקב"ה ינקום נקמתם בנגעים גדולים עד שיוציאם בכסף וזהב וצאן ובקר מקנה כבד מאד, והחזיקו בהם לשלחם מן הארץ. לא נפל דבר מכל מאורע האב שלא יהיה בבנים. והענין הזה פרשוהו בבראשית רבה (מ ו) רבי פנחס בשם רבי אושעיא אמר, אמר הקב"ה לאברהם צא וכבוש את הדרך לפני בניך, ואתה מוצא כל מה שכתוב באברהם כתוב בבניו, באברהם כתוב ויהי רעב בארץ, בישראל כתיב (להלן מה ו) כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ : ודע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו, כי יש באלהים כח לעזור ולהציל. גם יציאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה, מפני הרעב, עון אשר חטא, כי האלהים ברעב יפדנו ממות. ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה. במקום המשפט שמה הרשע והחטא :

משנה מסכת אבות פרק ה משנה ג

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום :

פירוש רש"י לאבות ה. ג

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו. מפורשים בפרקי רבי אליעזר (פרק כו). וכולם יסדם רבי שמעון הגדול בקרוב"ץ 'אמרת ה' צרופה' (שחרית יום ב' דר"ה). תחלה ביקש נמרוד להרגו, ונחבא בקרקע שלוש עשרה שנה. שוב השליכו באור כשדים. והגלהו מארץ מולדתו. והביא הקדוש ברוך הוא רעב בימיו. ונלקחה שרה בבית פרעה...

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

רמב"ם על משנה לאבות ה, ג

העשרה נסיונות אשר נתנסה אברהם אבינו - כולם כתובים. הראשון - הגירות, והוא אומרו יתעלה לו: (בראשית יב א) לך לך מארצך וממולדתך. והשני - הרעב אשר מצא בארץ כנען כאשר השתקע בארץ, וכבר יועד לו: (בראשית יב ב) "ואעשך... ואברכך ואגדלה שמך", וזה נסיון גדול, והוא אומרו: (בראשית יב ז) "ויהי רעב בארץ" וכו'. והנסיון השלישי - עשוק המצרים אותו בלקיחת שרה לפרעה. והרביעי - הלחמו בארבעה מלכים. והחמישי - לקחו הגר כשנואש מההולדה משרה. והששי - המילה, אשר צווה בה בשנות הזיקנה. והשביעי - עשוק מלך גרר אותו בלקיחת שרה גם כן. והשמיני - הרחקת הגר אחר היבנותו ממנה. והתשיעי - הרחקת בנו ישמעאל, והוא אמרו לו יתעלה: (בראשית כא יב) "אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך", וכבר העיד הכתוב כמה קשה היה הדבר עליו: (בראשית כא יא) "וירע הדבר מאד בעיני אברהם", אבל הוא קיים ציוויו יתעלה וגרשם. והעשירי - עקדת יצחק.

פירוש רבנו יונה לאבות ה, ג

והשלשי - שנאמר: "ויהי רעב בארץ". ואף-על-פי שהשם יתעלה הבטיחו ואמר לו: "ונברכו בך כל משפחות האדמה", כשהביא הרעב לא הרהר אחר מדותיו.

ליקוטי הלכות לרבי נתן מברסלוב - הלכות נפילת אפים - הלכה ו

שאל שועתי שמעת קולי וכו' ואני אמרתי נגרשתי מנגד עיניך וכו' כל משברך וגליך עלי עברו וכו' אך אוסיף להביט אל היכל קדשך". שכל זה הוא ענין הבקשה והחפוש הנ"ל, שגם מבטן שאל ממש צריכין לצעק אל ה', כמו ששמעתי מפיו הקדוש שאמר בזה הלשון, שעקר הוא מבטן שאל שועתי, הינו כנ"ל: (ט) וזה בחינת לקיחת שרה לבית פרעה שנסמך לזה, שהכל בבחינה הנ"ל שהצדקת הכרחה לירד למקום טמא ומטנף כזה כדי שפעם כחה תבקש ותחפש גם שם את השם יתברך ועל - ידי זה תעלה עם אברהם בעלילה גדולה בבחינת, ויעל אברהם ממצרים. ועל - ידי זה הכינה הצלה וישועה גדולה לישראל בגלות מצרים שעל - ידי זה לא יכלה טמאת מצרים לשלט בהם ויצאו משם על - ידי עשר מכות שהכה את פרעה ומצרים, שכל זה היה על - ידי "וינגע ה' את פרעה ואת ביתו" כשלקח את שרה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, פי על - ידי זה המשיכה דרך הנ"ל לישראל שבכל מקום שיהיו בגלות אפלו במקומות המטנפים מאד גם שם יבקשו ויחפשו בבחינת אי"ה וכו' כנ"ל ועל - ידי זה יעלו משם כנ"ל. וזהו גם כן בחינת לקיחת אסתר לבית אחשוורוש שאז צעקה, "אלי אלי למה עזבתני", כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מגלה טו). ועל - ידי זה היה מפלת המן - צמלק, שהוא תקף זהמת הסטרא אחרא, הכל בבחינה הנ"ל כדי להורות לישראל שגם במקומות המטנפים יצעקו אל ה' ויחפשו ויבקשו אותו. וכמו שעשו אז מרדכי ואסתר שפנסו את כל היהודים לזעק הרבה לה'. וכן צריכין בכל דור ודור בכלליות ישראל ובפרטיות כל אהד ואהד לבקש תמיד את השם יתברך בכל מקום שהוא ולזעק בכל עת להשם יתברך בבחינת "מבטן שאל שועתי". ואל יתיאש מן הצעקה והבקשה לעולם עד יסקיף ויכא ה' משמים:

(ח) וזה בחינת (בראשית יב) לך לך מארצך וכו' אל הארץ אשר ארצך. ופרש רש"י, ולא גלה לו הארץ מיד, כדי לחבבה בעיניו ולתן לו שכר וכו'. וכן, על אחד ההרים אשר אמר אליך. וכן, וקרא עליה את הקריאה וכו'. כל זה הוא בחינת מה שכתוב בסוף התורה הנ"ל, שגם על גדולי הצדיקים עובר בחינה זאת שקדם כל תורה מכרח לעבר דרך אלו הבלבולים וספקות, שהם בחינת לפי סחרחר וכו' וכו', כמו שמבאר שם. וזהו בחינת הנ"ל מה שהשם יתברך לא גלה לאברהם את הארץ מיד כדי שיצטרך לחפש ולבקש אחר רצונו היטב. וזה עקר הנסיון שלו וכן של כל הצדיקים. וכמו ששמעתי מפיו הקדוש שבשעת הנסיון של כל האדם, אין האדם בדתו בשלמות בענין הנסיון, פי אם היה דעתו שלם בזה, לא היה לו נסיון כלל. וכל זה הוא ענין הנ"ל שהשם יתברך נסה את אברהם ולא גלה לו את הארץ מיד כדי שיהיה נבון ומספק, ואף - על - פי - כן יחפש ויבקש אחר רצונו, ועל - ידי זה דיקא יזכה שהשם יתברך יגלה לו רצונו וירבה שכוונו על - ידי זה, פי על - ידי הבקשה והחפוש יזכה לעליה גדולה וכנ"ל. וכן העקדה נאמר בו (שם כב), על אחד ההרים וכו'. וכן יונה שנאמר בו (יונה ג), וקרא עליה את הקריאה. פי יונה לפי דעתו לא הוטב בעיניו שליחות זה לגינה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מובא בפרוש רש"י יונה א), פי לא הבין עצם רחמי השם יתברך עד היכן הם מגיעים, על - כן התעה אותו השם יתברך, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה לענין זה, הקדוש ברוך הוא מתעה את הצדיקים וכו'. ולא גלה לו מיד כדי שיחפש ויבקש הרבה, ועל - ידי זה ישיג רצונו ומדת רחמיו המרבים, שהוא יתברך מרבה להיטיב ורוצה בתשובה אפלו של אמות העולם, מכל שכן של ישראל. ועל - כן באמת כשהיה יונה במעי הדגה הודה להשם יתברך על רבוי רחמיו כמו שכתוב שם, "מבטן